

سیاستگذاری توسعه کار آفرینی نظریه‌ها و تجارب کشورها

تألیف

دکتر علی داوری

(عضو هیأت علمی دانشگاه تهران)

ابراهیم جعفری سنگری

شماره مسلسل ۹۶۷۲

شماره انتشار ۳۹۸۲

انتشارات دانشگاه تهران

سرشناسه	: داوری، علی، ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور	: سیاستگذاری توسعه کارآفرینی؛ نظریه‌ها و تجارب کشورها/ تألیف علی داوری، ابراهیم جعفری سنگری.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۳۶۲ص: مصور، جدول، نمودار.
فروست	: انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره انتشار ۳۹۸۲.
شابک	: 978-964-03-7227-2
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: کارآفرینی
شناسه افزوده	: جعفری، ابراهیم، ۱۳۶۶-
شناسه افزوده	: دانشگاه تهران. مؤسسه انتشارات
رده‌بندی کنگره	: HB۶۱۵/۵۲س۹ ۱۳۹۷
رده‌بندی دیویی	: ۳۳۸/۰۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۲۴۶۸۹

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازنویسی در وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود و تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است.

عنوان: سیاستگذاری توسعه کارآفرینی؛ نظریه‌ها و تجارب کشورها
 تألیف: دکتر علی داوری- ابراهیم جعفری سنگری
 ویرایش ادبی: فرشاد رضوان
 نوبت چاپ: اول
 تاریخ انتشار: ۱۳۹۷
 شمارگان: ۲۰۰ نسخه
 ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
 چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلفان است»

بها: ۴۰۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرشی مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
 پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - تارنما: <http://press.ut.ac.ir>
 پخش و فروش: تلفکس ۸۸۳۳۸۷۱۲

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	ق
بخش اول.....	۱
مروری بر ادبیات سیاستگذاری توسعه کارآفرینی.....	۱
فصل اول.....	۳
کارآفرینی و محیط.....	۳
مقدمه.....	۳
۱-۱ کارآفرینی: تعریفها و مفاهیم.....	۴
۱-۲ کارآفرین.....	۶
۱-۳ ضرورت توسعه کارآفرینی.....	۷
۱-۴ نوع‌شناسی تحقیقات کارآفرینی.....	۹
۱-۴-۱ تحقیق‌های مرتبط با فرد کارآفرین.....	۹
۱-۴-۲ تحقیق‌های مرتبط با شرکت‌ها یا کسب‌وکارها و نقش آنها در توسعه اقتصادی.....	۱۰
۱-۴-۳ تحقیق‌های مرتبط با محیط و نقش آنها در کارآفرینی.....	۱۱
۱-۵ عوامل زمینه‌ای مؤثر بر کارآفرینی.....	۱۲
الف) عوامل فرهنگی.....	۱۳
ب) عوامل اجتماعی.....	۱۴
ج) عوامل نهادی.....	۱۴
د) محیط کسب‌وکار.....	۱۵
ه) اقتصاد و توسعه اقتصادی.....	۱۵
و) عوامل جغرافیایی و منطقه‌ای.....	۱۶
ز) فناوری.....	۱۶
۱-۶ خلاصه فصل.....	۱۶

۱۹	فصل دوم.....
۱۹	سیاستگذاری عمومی.....
۱۹	مقدمه.....
۲۰	۲-۱ سیاست‌ها یا خط‌مشی‌های دولت.....
۲۱	۲-۲ موضوعات مورد بررسی در سیاستگذاری عمومی.....
۲۲	۲-۳ الگوهای سیاستگذاری عمومی.....
۲۲	۲-۳-۱ مدل سیاستگذاری عقلایی.....
۲۴	۲-۳-۲ مدل سیاستگذاری تغییرات تدریجی.....
۲۴	۲-۳-۳ مدل سیاستگذاری سیستمی.....
۲۴	۲-۳-۴ مدل سیاستگذاری فرایندی.....
۲۵	۲-۳-۵ مدل سیاستگذاری نهادگرایی.....
۲۵	۲-۳-۶ مدل سیاستگذاری گروهی.....
۲۵	۲-۳-۷ مدل سیاستگذاری نخبگان.....
۲۶	۲-۴ معیارهای کارآمدی الگوهای سیاستگذاری.....
۲۷	۲-۵ ارزیابی سیاست‌های عمومی.....
۲۸	۲-۶ چالش‌های ارزیابی سیاست‌های عمومی.....
۲۸	۲-۶-۱ چالش تأخیر زمانی سیاست.....
۲۹	۲-۶-۲ چالش اطلاعات.....
۲۹	۲-۶-۳ چالش سیاست‌های دولت و انگیزه‌های نادرست.....
۲۹	۲-۶-۴ چالش تضاد اهداف سیاست.....
۳۰	۲-۶-۵ چالش هزینه.....
۳۰	۲-۶-۶ چالش محدودیت ذاتی سیاست‌های عمومی.....
۳۰	۲-۶-۷ چالش سنجش اثرات برنامه.....
۳۱	۲-۶-۸ چالش ارزیابی و کنترل.....
۳۱	۲-۷ خلاصه فصل.....
۳۳	فصل سوم.....
۳۳	سیاستگذاری کارآفرینی؛ مفاهیم.....
۳۳	مقدمه.....

فهرست □ ج

۳۴	۳-۱ نقش سیاستگذاری کارآفرینی در سیاستگذاری عمومی
۳۵	۳-۲ تاریخچه سیاستگذاری کارآفرینی
۳۶	۳-۳-۱ دوره اول: تأکید بر توسعه شرکت‌های بزرگ در دهه ۵۰
۳۸	۳-۳-۲ دوره دوم: سیاست‌های نسل اول دهه ۹۰ (تغییرات جهانی و توجه به سرمایه‌گذاری دانشی)
۴۲	۳-۳-۳ دوره سوم: سیاست‌های نسل دوم دهه ۹۰ (سیاستگذاری کارآفرینی)
۴۴	۳-۳-۴ دوره چهارم: توسعه کارآفرینی مبتنی بر اکوسیستم
۴۴	۳-۴ توسعه اقتصادی و سیاستگذاری کارآفرینی
۴۶	۳-۵ دسته‌بندی سیاستگذاری‌های کارآفرینانه
۴۷	۳-۵-۱ رویکرد اول: سیاست‌های فرایندی
۴۸	۳-۵-۲ رویکرد دوم: سیاست‌های خروجی محور
۴۹	۳-۵-۳ رویکرد سوم: جنبه‌های کمی و کیفی
۵۰	۳-۶ نقش دولت در توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه (مهارت، انگیزش و فرصت)
۵۳	۳-۷ حیطه و تمرکز سیاستگذاری‌های کارآفرینی
۵۴	۳-۸ سیاستگذاری توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (SME)
۵۷	۳-۹ سیاستگذاری کارآفرینی رقابتی، پرورشی، جبرانی و محدودکننده
۵۷	۳-۹-۱ سیاست‌های رقابتی
۵۷	۳-۹-۲ سیاست‌های پرورشی
۵۸	۳-۹-۳ سیاست‌های جبرانی
۵۸	۳-۹-۴ سیاست‌های محدودکننده
۵۸	۳-۱۰ معیارهای ارزیابی سیاست‌های کارآفرینی
۵۹	۳-۱۱ چالش‌های اثربخشی سیاست‌های کارآفرینی از منظر سیاستگذاران و کارآفرینان
۶۱	۳-۱۲ خلاصه فصل

۶۳	فصل چهارم
۶۳	الگوهای سیاستگذاری کارآفرینی
۶۳	مقدمه
۶۴	۴-۱ مدل انکتاد
۶۷	۴-۳ سیاست‌های عمومی (ژنریک) کارآفرینی
۶۸	۴-۴ سیاست‌های توسعه شرکت‌های کوچک و متوسط

ح □ سیاستگذاری توسعه کارآفرینی؛ نظریه‌ها و تجارب کشورها

۶۹	۴-۴-۱ سیاست‌های خلق شرکت جدید
۷۰	۴-۴-۲ سیاست‌های با تمرکز بر گروه‌های هدف
۷۲	۴-۴-۳ سیاست‌های کارآفرینانه کل نگر و جامع
۷۲	۴-۵ مدل شش‌بخشی سیاست‌های کارآفرینی
۷۳	۴-۵-۱ ارتقا یا ترویج کارآفرینی
۷۵	۴-۵-۲ آموزش کارآفرینی در مدارس و دانشگاه‌ها
۷۷	۴-۵-۳ بهبود محیط برای شرکت‌های نوپا، تسهیل ورود، بقاء و رشد شرکت‌ها
۷۹	۴-۵-۴ تأمین سرمایه اولیه و راه‌اندازی
۸۱	۴-۵-۵ پشتیبانی از کسب‌وکارها و شرکت‌های نوپا
۸۳	۴-۵-۶ حمایت از گروه‌های هدف
۸۵	۴-۶ مدل شاخص‌های کارآفرینی
۸۶	۴-۷ مدل توسعه کارآفرینی پنگ و لی
۸۷	۴-۸ مدل اکوسیستم کارآفرینی آیزنبرگ
۹۱	۴-۹ مدل فرایندی سیاست‌های کارآفرینی ایران
۹۱	۴-۹-۱ بستر سازی برای کارآفرینی
۹۱	۴-۹-۲ هدایت کارآفرینی در مرحله عمل
۹۱	۴-۹-۳ تثبیت و نهادینه کردن کارآفرینی
۹۳	۴-۱۰ مدل سیاستگذاری کارآفرینی در ایران
۹۴	۴-۱۱ خلاصه فصل
۹۷	فصل پنجم
۹۷	نهاد و کارآفرینی
۹۷	مقدمه
۹۸	۵-۱ نهاد
۹۹	۵-۲ عوامل نهادی رسمی - غیررسمی و کارآفرینی
۱۰۱	۵-۳ انواع کارآفرینی مبتنی بر تفکر نهادی
۱۰۱	۵-۳-۱ کارآفرینی رسمی/غیررسمی
۱۰۲	۵-۳-۲ کارآفرینی قانونی/غیرقانونی
۱۰۳	۵-۳-۳ کارآفرینی مولد، بهره‌ور/کارآفرینی غیرمولد، غیر بهره‌ور یا مخرب

فهرست □ خ

۱۰۴.....	۵-۳-۴ کارآفرینی مولد یا بهره‌ور.....
۱۰۵.....	۵-۳-۵ کارآفرینی غیرمولد یا غیر بهره‌ور.....
۱۰۶.....	۵-۳-۶ کارآفرینی فرصت‌گرا و ضرورت‌گرا.....
۱۰۷.....	۵-۴ الگوی نهادگرایی اسکات و کارآفرینی.....
۱۰۷.....	۵-۴-۱ رکن محیط نهادی هنجاری و کارآفرینی.....
۱۰۸.....	۵-۴-۲ رکن محیط نهادی قانونی و کارآفرینی.....
۱۰۹.....	۵-۴-۳ رکن محیط شناختی نهادی و کارآفرینی.....
۱۱۰.....	۵-۴-۴ سیاستگذاری بهبود محیط نهادی کارآفرینی براساس مدل اسکات.....
۱۱۳.....	۵-۵ خلاصه فصل.....

۱۱۵ ..... فصل ششم.....

۱۱۵.....	محیط کسب‌وکار و کارآفرینی.....
۱۱۵.....	مقدمه.....
۱۱۶.....	۶-۱ عوامل مؤثر بر کسب‌وکار.....
۱۱۷.....	۶-۲ تعریف‌های محیط یا فضای کسب‌وکار.....
۱۱۹.....	۶-۳ الگوهای بهبود فضای کسب‌وکار.....
۱۱۹.....	۶-۳-۱ مدل رقابت‌پذیری جهانی مجمع جهانی اقتصاد (GCI).....
۱۲۶.....	۶-۳-۲ روابط بین ارکان دوازده‌گانه مدل.....
۱۲۶.....	۶-۳-۳ مدل سهولت کسب‌وکار بانک جهانی.....
۱۳۰.....	۶-۳-۴ ارزیابی محیط کسب‌وکار ایران براساس مدل مرکز پژوهش‌های مجلس.....
۱۳۳.....	۶-۳-۵ سیاست‌های بهبود محیط کسب‌وکار سازمان ملل در راستای توسعه کارآفرینی.....
۱۳۷.....	۶-۴ مدل سیاست‌های کلان و خرد توسعه کارآفرینی.....
۱۳۹.....	۶-۵ خلاصه فصل.....

۱۴۱ ..... فصل هفتم.....

۱۴۱.....	اندازه‌گیری جهانی کارآفرینی مبتنی بر سیاست‌های کارآفرینی.....
۱۴۱.....	مقدمه.....
۱۴۲.....	۷-۱ مدل دیده‌بان جهانی کارآفرینی.....
۱۴۴.....	۷-۱-۱ مدل GEM.....

د □ سیاستگذاری توسعه کارآفرینی؛ نظریه‌ها و تجارب کشورها

۱۴۸.....	۷-۲ مدل شاخص جهانی کارآفرینی (GEI).....
۱۴۹.....	۷-۲-۱ شاخص‌های نگرشی کارآفرینانه.....
۱۵۱.....	۷-۲-۲ شاخص‌های توانایی کارآفرینانه.....
۱۵۲.....	۷-۲-۳ شاخص‌های اشتیاق کارآفرینانه.....
۱۵۳.....	۷-۲-۴ رتبه ایران و ۱۵ کشور منتخب در شاخص GEI.....
۱۵۴.....	۷-۳ مدل توسعه کارآفرینی OECD.....
۱۵۵.....	۷-۳-۱ عوامل تعیین کننده کارآفرینی.....
۱۵۵.....	۷-۳-۲ عملکرد کارآفرینانه.....
۱۵۶.....	۷-۳-۳ پیامدهای کارآفرینی.....
۱۵۶.....	۷-۴ نظریه اکلتیک.....
۱۶۰.....	۷-۴-۱ بعد تقاضا.....
۱۶۵.....	۷-۴-۲ بعد عرضه.....
۱۶۹.....	۷-۴-۲-۱ نقش سیاست یا مداخله دولتی در میزان کارآفرینی.....
۱۷۰.....	۷-۴-۲-۲ سیاست دولتی و کسب‌وکارهای کوچک.....
۱۷۳.....	۷-۴-۳ عوامل مؤثر بر پویایی کسب‌وکارها.....
۱۷۴.....	۷-۴-۴ سیاست‌های ویژه پشتیبانی کارآفرینی.....
۱۷۴.....	۷-۴-۵ سیاست‌های خاص.....
۱۷۴.....	۷-۴-۶ فرهنگ و کارآفرینی.....
۱۷۵.....	۷-۴-۷ چارچوب مداخله یا سیاست‌های دولتی در توسعه کارآفرینی.....
۱۷۶.....	۷-۵ خلاصه فصل.....
۱۷۸.....	جمع‌بندی بخش اول.....
۱۷۹.....	بخش دوم.....
۱۷۹.....	تجارب سیاستگذاری‌های کارآفرینی در کشورهای منتخب.....
۱۸۱.....	فصل هشتم.....
۱۸۱.....	کارآفرینی در ایالات متحده آمریکا.....
۱۸۱.....	مقدمه.....
۱۸۲.....	۸-۱ سنجش کارآفرینی.....

۱۸۳	۸-۲ دولت و توسعه کارآفرینی در ایالات متحده آمریکا
۱۸۴	۸-۳ توسعه (پیشرفت‌های) کارآفرینی در ایالات متحده آمریکا
۱۸۵	۸-۴ تفاوت‌های منطقه‌ای در کارآفرینی ایالات متحده آمریکا
۱۸۶	۸-۵ عوامل تعیین کننده (مشخصه‌های) کارآفرینی در آمریکا
۱۸۶	۸-۶ عوامل تعیین کننده طرف تقاضا
۱۸۶	۸-۶-۱ تأثیر جهانی شدن و فعالیت اقتصادی دانش محور بر کارآفرینی در آمریکا
۱۸۹	۸-۶-۲ ساختار صنعتی کشور آمریکا
۱۸۹	۸-۶-۳ صنعت زیست فناوری
۱۸۹	۸-۶-۴ تمایز تقاضا و اختلاف درآمد
۱۹۰	۸-۷ عوامل تعیین کننده طرف عرضه
۱۹۱	۸-۷-۱ استخدام
۱۹۲	۸-۷-۲ سیاست دولت در ایالات متحده آمریکا
۱۹۲	۸-۷-۳ قانون‌های کار و استخدام
۱۹۳	۸-۷-۴ تأمین مالی
۱۹۴	۸-۷-۵ مالکیت معنوی
۱۹۵	۸-۷-۶ مالیات
۱۹۶	۸-۷-۷ برنامه تحقیقات نوآوری کسب و کارهای کوچک (SBIR)
۱۹۷	۸-۷-۸ نهادهای پشتیبان شرکت‌های نوپا
۱۹۸	۸-۷-۹ پارک‌های علم و فناوری
۱۹۹	۸-۷-۱۰ مراکز رشد
۲۰۱	۸-۷-۱۰-۱ ساختارهای انگیزشی در مراکز رشد
۲۰۲	۸-۷-۱۰-۲ شتاب دهنده‌ها
۲۰۳	۸-۷-۱۰-۳ تفاوت مرکز رشد و شتاب دهنده
۲۰۳	۸-۸ مثلث تحقیقاتی در آمریکا
۲۰۴	۸-۸-۱ مطالعه موردی پارک مثلث تحقیقاتی
۲۰۵	۸-۸-۲ آستین، تگزاس
۲۰۵	۸-۸-۳ سیلیکون الی، نیویورک
۲۰۶	۸-۸-۳-۱ ریشه‌های تاریخی دره سیلیکون الی
۲۰۷	۸-۸-۳-۲ اکوسیستم دره سیلیکون

۲۱۱	۸-۹ کارآفرینی دانشگاهی
۲۱۱	۸-۹-۱ کارآفرینی در دانشگاه برکلی
۲۱۲	۸-۹-۲ مرکز کارآفرینی لستر
۲۱۳	۸-۹-۳ برنامه شتاب دهنده اسکای دِک
۲۱۳	۸-۹-۳-۱ گروه یاران
۲۱۳	۸-۹-۳-۲ برنامه هدایت خطرپذیری
۲۱۳	۸-۹-۳-۳ برنامه‌های متفرقه
۲۱۳	۸-۹-۳-۴ کارگاه‌های آموزشی
۲۱۴	۸-۹-۳-۵ انجمن کارآفرینان علوم رایانه
۲۱۴	۸-۱۰ جمع‌بندی

فصل نهم ۲۱۵

۲۱۵	کارآفرینی در فرانسه
۲۱۵	مقدمه
۲۱۶	۹-۱ وضعیت کارآفرینی در فرانسه
۲۱۷	۹-۲ مالکیت کسب‌وکار در فرانسه
۲۱۸	۹-۲-۱ مشخصه‌های کارآفرینی (از بعد عرضه و تقاضا)
۲۱۹	۹-۳ عوامل مؤثر بر تقاضای کارآفرینی
۲۱۹	۹-۳-۱ پیشرفت فناوریانه
۲۲۰	۹-۳-۲ ساختار صنعتی (بخش خدمات و هایپر مارکت‌ها (فروشگاه‌های) بزرگ)
۲۲۱	۹-۳-۳ ساختار شرکت‌ها
۲۲۳	۹-۴ عوامل مؤثر بر عرضه کارآفرینی
۲۲۳	۹-۴-۱ رشد جمعیت، تراکم و جابه‌جایی جغرافیایی
۲۲۴	۹-۴-۲ ساختار سنی جمعیت
۲۲۴	۹-۴-۳ مشارکت نیروی کار زن و کارآفرینی
۲۲۶	۹-۴-۴ بیکاری و مهاجرت
۲۲۸	۹-۴-۵ مداخله دولت
۲۲۸	۹-۴-۵-۱ سابقه (تاریخچه، پیشینه) و وضعیت فعلی مداخله دولت در فرانسه
۲۳۰	۹-۴-۶ مداخله دولت در اقتصاد فرانسه (سیاست‌های کلان اقتصادی)

۲۳۰	۹-۴-۶-۱ مالیات بندی (وضع مالیات)
۲۳۱	۹-۴-۶-۲ مقررات بازار کار
۲۳۲	۹-۴-۶-۳ تأمین اجتماعی (Social Security)
۲۳۳	۹-۴-۶-۴ سیاست درآمدی دولت
۲۳۴	۹-۴-۶-۵ قانون پویای (راه اندازی)
۲۳۵	۹-۴-۶-۶ قانون ورشکستگی
۲۳۷	۹-۴-۶-۷ تشریفات اداری
۲۳۷	۹-۴-۶-۸ سیاست‌های مرتبط با ورودی (مواد اولیه)
۲۳۷	الف) محیط مالی SMEها
۲۳۸	ب) اقدامات (تمهیدات) بخشی و ویژه
۲۳۹	۹-۴-۷ آموزش
۲۴۰	۹-۴-۸ فرهنگ
۲۴۲	۹-۵ جمع بندی

۲۴۵	فصل دهم
۲۴۵	کارآفرینی در آلمان
۲۴۵	مقدمه
۲۴۶	۱۰-۱ راه اندازی کسب و کارها در آلمان
۲۴۷	۱۰-۲ میزان فعالیت‌های کارآفرینانه در آلمان
۲۴۸	۱۰-۳ ارزیابی نرخ "تلاطم و پویایی"
۲۴۹	۱۰-۴ عوامل تعیین کننده کارآفرینی در آلمان
۲۴۹	۱۰-۴-۱ مشخصه‌های (عوامل تعیین کننده) طرف تقاضا
۲۴۹	۱۰-۴-۱-۱ پیشرفت فناوریانه
۲۵۱	۱۰-۴-۱-۲ ساختار صنعتی
۲۵۳	۱۰-۴-۲ مشخصه‌های طرف عرضه
۲۵۳	۱۰-۴-۲-۱ ویژگی‌های جمعیت
۲۵۴	۱۰-۴-۲-۲ مهاجرت
۲۵۵	۱۰-۴-۲-۳ تراکم جمعیت و نرخ شهرگرایی
۲۵۶	۱۰-۴-۲-۴ ساختار سنی جمعیت

س □ سیاستگذاری توسعه کارآفرینی؛ نظریه‌ها و تجارب کشورها

۲۵۶	..... ۱۰-۴-۲-۵ بیکاری
۲۵۹	..... ۱۰-۵ سیاست دولت در آلمان
۲۵۹	..... ۱۰-۵-۱ تاریخچه مداخله دولت آلمان در اقتصاد
۲۶۰	..... ۱۰-۵-۲ مداخله دولت در اقتصاد آلمان
۲۶۱	..... ۱۰-۵-۳ سیاست‌های اقتصاد کلان
۲۶۱	..... ۱۰-۵-۳-۱ قانون بازار کار
۲۶۱	..... ۱۰-۵-۳-۲ اختلاف (نابرابری) درآمد
۲۶۲	..... ۱۰-۵-۳-۳ تأمین اجتماعی
۲۶۳	..... ۱۰-۵-۳-۴ سیاست مالی
۲۶۴	..... ۱۰-۶ مقررات پویایی
۲۶۴	..... ۱۰-۶-۱ قانون تأسیس شرکت
۲۶۵	..... ۱۰-۶-۲ قانون ورشکستگی
۲۶۵	..... ۱۰-۶-۳ مقررات زدایی و ساده‌سازی (ساعات کاری خرده‌فروشی‌ها)
۲۶۵	..... ۱۰-۶-۴ سیاست‌های مرتبط با ورودی (بازار سرمایه)
۲۶۶	..... ۱۰-۶-۵ تأمین مالی کارآفرینان
۲۶۸	..... ۱۰-۶-۶ نرخ‌های بهره
۲۶۹	..... ۱۰-۷ تعلیم و آموزش
۲۷۰	..... ۱۰-۷-۱ سیستم کارآموزی
۲۷۱	..... ۱۰-۷-۲ فرهنگ
۲۷۳	..... ۱۰-۸ جمع‌بندی

۲۷۵ ..... فصل یازدهم

۲۷۵	..... کارآفرینی در هلند
۲۷۵	..... مقدمه
۲۷۶	..... ۱۱-۱ سیر کارآفرینی در هلند
۲۷۷	..... ۱۱-۲ مشخصه‌های طرف (مربوط به) تقاضا
۲۷۷	..... ۱۱-۲-۱ تقاضای مصرف‌کننده، اختصاصی‌سازی و بخش خدمات
۲۷۸	..... ۱۱-۲-۲ ارتباطات سازمانی
۲۷۹	..... ۱۱-۲-۳ پیشرفت فناورانه و جهانی‌سازی

۲۷۹.....	۱۱-۳ مشخصه‌های بعد عرضه.....
۲۸۰.....	۱۱-۳-۱ ساختار سنی جمعیت.....
۲۸۱.....	۱۱-۳-۲ مهاجرت.....
۲۸۲.....	۱۱-۳-۲-۱ تأثیر میزان ورود و خروج کسب‌وکارها.....
۲۸۴.....	۱۱-۳-۲-۲ توزیع شرکت‌ها براساس نیروی انسانی.....
۲۸۴.....	۱۱-۳-۲-۳ بهره‌وری نیروی کار.....
۲۸۵.....	۱۱-۳-۲-۴ استخدام.....
۲۸۷.....	۱۱-۴ مداخله دولت در اقتصاد.....
۲۸۷.....	۱۱-۴-۱ مدل پالدر.....
۲۸۸.....	۱۱-۵ سیاست‌های اقتصاد کلان.....
۲۸۸.....	۱۱-۵-۱ تأمین اجتماعی و سطح اختلاف درآمد.....
۲۸۹.....	۱۱-۵-۲ مالیات.....
۲۹۰.....	۱۱-۵-۳ مقررات تثبیت.....
۲۹۰.....	۱۱-۵-۴ قانون‌ها ورشکستگی.....
۲۹۲.....	۱۱-۶ عرضه کارآفرینی.....
۲۹۲.....	۱۱-۶-۱ بازار سرمایه.....
۲۹۳.....	۱۱-۶-۲ تحصیلات.....
۲۹۴.....	۱۱-۶-۳ فرهنگ.....
۲۹۵.....	۱۱-۷ جمع‌بندی.....
۲۹۷.....	فصل دوازدهم.....
۲۹۷.....	کارآفرینی در چین.....
۲۹۷.....	مقدمه.....
۲۹۸.....	۱۲-۱ روند کارآفرینی در چین.....
۲۹۸.....	۱۲-۲ رشد اقتصادی در چین.....
۲۹۹.....	۱۲-۳ تأثیر یادگیری فناورانه بر روند کارآفرینی در چین.....
۳۰۱.....	۱۲-۴ تأثیر رقابت جهانی بر کارآفرینی در چین.....
۳۰۲.....	۱۲-۵ منشأ سازمانی کارآفرینی در چین.....
۳۰۳.....	۱۲-۶ کارآفرینی تجدید حیات کننده (امیدبخش) در بخش دولتی.....

ص □ سیاستگذاری توسعه کارآفرینی؛ نظریه‌ها و تجارب کشورها

۳۰۵.....	۱۲-۷ کارآفرینی نهادی.....
۳۰۸.....	۱۲-۸ چرخه اقتصاد کلان کارفرمایی چین.....
۳۰۸.....	۱۲-۹ اکوسیستم کارآفرینی در چین.....
۳۱۲.....	۱۲-۱۰ مداخله دولت در توسعه کارآفرینی.....
۳۱۶.....	۱۲-۱۱ محدودیت رشد کارآفرینی چین.....
۳۱۷.....	۱۲-۱۲ کارآفرینان بدلی مانع ارتقای زنجیره ارزشی.....
۳۱۹.....	۱۲-۱۳ جمع‌بندی.....
۳۲۱.....	جمع‌بندی بخش دوم.....

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ فرایند کارآفرینی ۷
- شکل ۱-۲ اجزای کارآفرینی (تدوین توسط نویسندگان)..... ۹
- شکل ۱-۳ عوامل محیطی مؤثر بر کارآفرینی (تدوین توسط نویسندگان)..... ۱۳
- شکل ۱-۲ مدل عقلایی برای تصمیم‌گیری (Dye, 2016)..... ۲۳
- شکل ۲-۲ مدل سیاستگذاری سیستمی (Dye 2016)..... ۲۴
- شکل ۳-۲ مدل سیاستگذاری نخبگان (Dye, 2013)..... ۲۶
- شکل ۴-۲ تأثیر سیاست (OECD,2007)..... ۳۱
- شکل ۱-۳ سیر تکامل سیاستگذاری کارآفرینی(تدوین توسط نویسندگان)..... ۳۶
- شکل ۲-۳ رویکردهای سه‌گانه به سیاستگذاری کارآفرینی (تدوین توسط نویسندگان)..... ۴۷
- شکل ۳-۳ اهداف سیاست‌های کارآفرینانه (تدوین توسط نویسندگان)..... ۵۱
- شکل ۴-۳ گستره سیاست‌های کارآفرینانه ۵۴
- شکل ۱-۴ مدل سیاستگذاری کارآفرینی انکتاد..... ۶۵
- شکل ۲-۴ خط‌مشی‌های توسعه کارآفرینی ۶۷
- شکل ۳-۴ مدل سیاست‌های کارآفرینی براساس مطالعه تطبیقی کشورها..... ۷۴
- شکل ۴-۴ مدل انتخاب روش‌های ارتقا و ترویج کارآفرینی ۷۴
- شکل ۵-۴ مدل آموزش کارآفرینی ۷۶
- شکل ۶-۴ مدل انتخاب‌های سیاست برای ورود، رشد و خروج یا انحلال آسان..... ۷۷
- شکل ۷-۴ مدل ابزارهای مالی ۸۰
- شکل ۸-۴ مدل پشتیبانی از کسب‌وکارها و شرکت‌های نوپا..... ۸۲
- شکل ۹-۴ مدل کلی سیاست‌ها و برنامه‌های مربوط به گروه‌های هدف..... ۸۴
- شکل ۱۰-۴ پارمترهای سیاست کارآفرینی ۸۶
- شکل ۱۱-۴ مدل توسعه کارآفرینی پنگ و لی ۸۷
- شکل ۱۲-۴ قلمرو اکوسیستم کارآفرینی (آیزنبرگ، ۲۰۱۱)..... ۹۰
- شکل ۱۳-۴ مدل سیاست‌های دولتی برای سازمان‌های مسئول توسعه کارآفرینی ایران ۹۲
- شکل ۱۴-۴ مدل سیاستگذاری کارآفرینی ایران (تدوین: توسط نویسندگان)..... ۹۳
- شکل ۱-۶ عوامل اثرگذار بر عملکرد شرکت‌ها ۱۱۷
- شکل ۱-۷ چارچوب مدل GEI..... ۱۴۴
- شکل ۲-۷ وضعیت کارآفرینی در ایرن از دیدگاه مدل GEM..... ۱۴۸

- شکل ۷-۳ عوامل مؤثر بر کارآفرینی از دیدگاه مدل GEI ۱۴۹
- شکل ۷-۴ عوامل تعیین‌کننده کارآفرینی در جامعه در مدل OECD ۱۵۶
- شکل ۷-۵ چارچوب ارزیابی کارآفرینی براساس عرضه و تقاضای کارآفرینی ۱۵۹
- شکل ۷-۶ ابعاد عرضه کارآفرینی ۱۶۱
- شکل ۸-۱ میزان فعالیت‌های کارآفرینانه در کشور آمریکا ۱۸۵
- شکل ۸-۲ نرخ رشد سالانه GDP در کشور آمریکا ۱۸۷
- شکل ۸-۳ میزان GDP در آمریکا در بین سال‌های ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۵ ..... ۱۸۷
- شکل ۸-۴ نرخ افزایش جمعیت در آمریکا ۱۹۰
- شکل ۸-۵ نرخ اشتغال در آمریکا ۱۹۱
- شکل ۸-۶ نرخ بیکاری در آمریکا از ۱۶ سال به بالا در بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۳ ..... ۱۹۳
- شکل ۸-۷ تأمین مالی کسب‌وکارهای کوچک در آمریکا ۱۹۴
- شکل ۸-۸ نرخ مالیات بر درآمد افراد ۱۹۵
- شکل ۸-۹ مالیات بر درآمد شرکت ۱۹۵
- شکل ۸-۱۰ مقایسه میزان کسب‌وکارهای نوپا (استارت‌آپ‌ها) با کسب‌وکارهای راه‌اندازی شده ۱۹۸
- شکل ۹-۱ نرخ رشد مالکیت کسب‌وکار در فرانسه بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۲ ..... ۲۱۶
- شکل ۹-۲ نرخ مالکان کسب‌وکار در فرانسه ۲۱۸
- شکل ۹-۳ نسبت مشارکت زنان در بازار کار ۲۲۵
- شکل ۹-۴ نرخ مهاجرت در فرانسه ۲۲۶
- شکل ۹-۵ نرخ بیکاری در فرانسه در بازه زمانی ۲۰۱۵-۱۹۹۸ ..... ۲۲۷
- شکل ۹-۶ نرخ مالیات بر درآمد افراد در فرانسه ۲۳۱
- شکل ۹-۷ نرخ مالیات بر شرکت در فرانسه ۲۳۱
- شکل ۱۰-۱ نرخ مالکیت کسب‌وکار در آلمان ۲۴۶
- شکل ۱۰-۲ تعداد کل فعالیت‌های کارآفرینانه در آلمان (TEA) ۲۴۸
- شکل ۱۰-۳ رشد جمعیت در آلمان ۲۵۳
- شکل ۱۰-۴ نرخ مهاجرت در آلمان ۲۵۵
- شکل ۱۰-۵ نرخ بیکاری در آلمان ۲۵۹
- شکل ۱۰-۶ سرمایه‌گذاری جدید شرکت‌های سرمایه‌مخاطره‌آمیز در آلمان ۲۶۸
- شکل ۱۰-۷ پیشرفت نرخ بهره واقعی (درصد) وام‌های آلمان ۲۶۹
- شکل ۱۱-۱ فعالیت‌های کارآفرینانه در هلند ۲۷۷

فهرست □ ظ

شکل ۲-۱۱ ساختار سنی جمعیت هلند	۲۸۱
شکل ۳-۱۱ میزان مهاجرت در هلند.....	۲۸۲
شکل ۴-۱۱ مقایسهٔ میزان راه‌اندازی‌های کسب‌وکار نسبت به میزان شکست‌ها.....	۲۸۳
شکل ۵-۱۱ نرخ بیکاری در هلند.....	۲۸۵
شکل ۶-۱۱ نرخ استخدام در مراکز دولتی ۱۹۸۰-۲۰۱۲.....	۲۸۶
شکل ۷-۱۱ نرخ رشد تعداد کسب‌وکارها	۲۸۶
شکل ۸-۱۱ میزان میانگین دستمزد در هلند برحسب یورو	۲۸۸
شکل ۹-۱۱ میزان سرمایه‌گذاری خارجی در هلند.....	۲۹۲

فهرست جدول‌ها

- جدول ۱-۳ تأثیر متقابل مهارت، فرصت و انگیزش بر کارآفرینی..... ۵۲
- جدول ۲-۳ مقایسه ویژگی‌های سیاستگذاری در حوزه کارآفرینی و حوزه SME..... ۵۶
- جدول ۳-۳ انواع سیاست‌های توسعه کارآفرینی و شرکت‌های کوچک..... ۵۷
- جدول ۱-۴ مقایسه نوع‌شناسی سیاست‌های چهارگانه کارآفرینی..... ۷۱
- جدول ۲-۴ معیارهای سیاست ترویج کارآفرینی در بررسی تطبیقی سیاست‌های توسعه کارآفرینی..... ۷۵
- جدول ۳-۴ معیارهای آموزشی در بررسی تطبیقی سیاست‌های توسعه کارآفرینی..... ۷۶
- جدول ۴-۴ معیارهای ورود، رشد و خروج آسان شرکت‌ها در بررسی تطبیقی سیاست‌های توسعه کارآفرینی..... ۷۸
- جدول ۵-۴ معیارهای تأمین مالی راه‌اندازی در بررسی تطبیقی سیاست‌های توسعه کارآفرینی..... ۸۰
- جدول ۶-۴ معیارهای حمایت از راه‌اندازی کسب‌وکار در بررسی تطبیقی سیاست‌های توسعه کارآفرینی..... ۸۲
- جدول ۷-۴ معیارهای حمایت از گروه‌های هدف در بررسی تطبیقی سیاست‌های توسعه کارآفرینی..... ۸۵
- جدول ۱-۵ کارآفرینی رسمی، غیررسمی، قانونی و غیرقانونی..... ۱۰۳
- جدول ۲-۵ سیاست‌های پیشنهادی رکن قانونی- تنظیمی..... ۱۱۱
- جدول ۳-۵ سیاست‌های پیشنهادی رکن شناختی..... ۱۱۲
- جدول ۴-۵ سیاست‌های پیشنهادی رکن هنجاری..... ۱۱۲
- جدول ۱-۶ رتبه ایران در شاخص رقابت‌پذیری جهانی..... ۱۲۷
- جدول ۲-۶ شاخص‌های ده گانه سهولت کسب و کار بانک جهانی..... ۱۲۸
- جدول ۳-۶ رتبه ایران در سهولت راه‌اندازی کسب و کار بانک جهانی..... ۱۳۰
- جدول ۴-۶ میانگین ارزیابی ۲۱ مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران..... ۱۳۲
- جدول ۵-۶ سیاست‌های کلان و خرد بهبود محیط کسب‌وکار..... ۱۳۸
- جدول ۱-۷ شاخص‌های دیدبانی جهانی کارآفرینی ایران..... ۱۴۶
- جدول ۷-۲ رتبه ایران طبق شاخص GEI..... ۱۵۳
- جدول ۳-۷ پانزده کشور اول شاخص GEI در ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷..... ۱۵۴
- جدول ۱-۹ توسعه جمعیت شهری و روستایی در فرانسه..... ۲۲۳
- جدول ۲-۹ ترکیب سنی جمعیت فرانسه..... ۲۲۴
- جدول ۱-۱۰ ساختار سنی به‌عنوان درصدی از جمعیت کل آلمان..... ۲۵۶
- جدول ۲-۱۰ شاخص فرهنگی هافستد برای پنج کشور..... ۲۷۲
- جدول ۱-۱۱ نسبت جمعیتی در هلند..... ۲۸۰

پیشگفتار

کارآفرینی در زمره مفاهیمی است که به دلیل ماهیت چندبعدی، در حوزه پژوهش و سیاستگذاری تعریف دقیقی ندارد. گاهی کارآفرینی مترادف با شرکت‌های کوچک و متوسط قلمداد می‌شود، گاهی به شرکت‌های نوپا و گاهی به شرکت‌های نوآور محدود شده است. سیاستگذاری در جهت افزایش خوداشتغالی، راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارها می‌تواند در دستیابی به اهداف توسعه و رفاه اقتصادی کمک کند. بنابراین سیاست‌های کشورها به سوی فعالیت‌های کارآفرینانه گرایش دارد. با استناد به یافته‌های اشتغال‌زایی و نوآوری کارآفرینان، می‌توان استنباط کرد که کارآفرینی بهتر از عدم کارآفرینی است.

در کشورهای توسعه‌یافته، کارآفرینی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین موضوعات در سیاست عمومی و در راستای ارتقای رشد و اشتغال‌زایی مطرح است. بسیاری از دولت‌های ملی و منطقه‌ای به‌منظور تسریع در رشد کارآفرینی برنامه‌های جدیدی را اجرا و تغییراتی در قانون‌ها ایجاد کرده‌اند. اساس این سیاست‌ها دو جهت‌گیری کلی حذف و کاهش موانع و تشویق کارآفرینی است. برخی از مهم‌ترین سیاست‌های توسعه کارآفرینی شامل تدوین قانون‌ها و مقررات مرتبط، سیاست‌های مالیاتی، ساده‌سازی مراحل اداری، حمایت‌های مالی و اعطای وام، ارتقای کارآفرینی و آموزش، اطلاع‌رسانی و مشاوره به کارآفرینان و ایجاد زیرساخت‌های لازم می‌باشد. بر این اساس در سطح بین‌المللی نیز سازمان‌هایی مانند بانک جهانی و دیده‌بان جهانی کارآفرینی توسعه داده‌های بین‌المللی را آغاز کرده‌اند. با وجود این هنوز بحث سیاست‌های توسعه کارآفرینی موضوع بسیار جدیدی است و بیان دقیق اهداف سیاست کارآفرینی، هنوز در مراحل تکامل است، زیرا از جنبه‌نظری به دلیل ماهیت چندبعدی مفهوم کارآفرینی، نیاز به یک مبنای دقیق‌تر در سیاستگذاری کارآفرینی مشاهده می‌شود تا بتوان به ایجاد یک اقتصاد کارآفرینانه‌تر، افزایش نرخ کارآفرینان و سایر اهداف کمک کرد. تدوین رویکرد نظام‌مند و تئوریک برای سیاستگذاری کارآفرینی به‌منظور ترویج و اهرم‌سازی کارآفرینی برای توسعه اقتصادی پایدار، اهمیت دارد.

در این کتاب تلاش شده است تا ضمن ارائه نظریه‌ها و الگوهای سیاستگذاری کارآفرینی، رویکردهای موجود در این مورد بحث و بررسی شود. و پس از آن مقایسه تطبیقی وضعیت کارآفرینی در میان کشورهای منتخب مورد مذاقه قرار بگیرد و تصویر کاملی از توسعه کارآفرینی از جنبه تئوریک و عملی ارائه شود. این کتاب در دو بخش و دوازده فصل به شرح زیر تدوین شده است:

ک □ سیاستگذاری توسعه کارآفرینی؛ نظریه‌ها و تجارب کشورها

بخش اول: مروری بر ادبیات سیاستگذاری توسعه کارآفرینی

در این بخش چارچوب‌های نظری سیاستگذاری کارآفرینی در هفت فصل معرفی خواهد شد. در این بخش سعی شده است تا با شروع بحث از مفاهیم اولیه و بیان ضرورت‌ها، الگوهای عمومی سیاستگذاری و الگوهای خاص سیاستگذاری کارآفرینی بررسی شوند. همچنین در ادامه محیط کلان در قالب مباحث نهادی و محیط کسب‌وکار و الگوهای اندازه‌گیری جهانی کارآفرینی تبیین شده است.

فصل اول: کارآفرینی و محیط

در این فصل تعریف‌های کارآفرینی و نوع‌شناسی تحقیقات کارآفرینی مطرح شده است و در ادامه برخی عوامل زمینه‌ای مؤثر بر کارآفرینی معرفی خواهد شد. و نتیجه‌گیری می‌شود که اگرچه فعالیت‌های کارآفرینانه از سطح فردی آغاز می‌شوند، تحت عوامل زمینه‌ای و بستر محیطی است و دولت‌ها می‌توانند بسیاری از این عوامل را تحت تأثیر قرار دهند. ارتقا کارآفرینی به‌عنوان نیروی محرکه رشد اقتصادی به رفاه و توسعه کشورها منجر می‌شود؛

فصل دوم: سیاستگذاری عمومی

در این فصل حوزه‌های سیاستگذاری عمومی و الگوهای مربوطه تشریح شده است. در ادامه نکاتی در زمینه ارزیابی و چالش‌های سیاستگذاری عمومی بیان شده و در انتها بر این مهم تأکید می‌شود که سیاستگذاری کارآفرینی از جمله مفاهیم نوین حوزه سیاستگذاری عمومی است و به یک مبنای علمی نیاز دارد تا بتوان به ایجاد یک اقتصاد کارآفرینانه‌تر کمک کرد؛

فصل سوم: سیاستگذاری کارآفرینی: مفاهیم

در این فصل ابتدا تاریخچه سیاست‌گذاری کارآفرینی در چهار دوره تشریح و در ادامه سیاست‌های کارآفرینی بعد از دهه ۱۹۹۰ تعریف شده‌اند. سپس تفاوت‌ها و شباهت‌های سیاست‌های توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط و کارآفرینی بیان شده است، و همچنین معیارهای ارزیابی و چالش‌های اثربخشی سیاست‌های کارآفرینی مرتبط با سطح توسعه اقتصادی و کارآفرینی تبیین شده است؛

فصل چهارم: الگوهای سیاستگذاری کارآفرینی

در این فصل الگوهای سیاست‌گذاری کارآفرینی شامل مدل انکتاد، مدل سیاست‌های عمومی (ژنریک) کارآفرینی در چهار حوزه، مدل شش بخشی سیاست‌های کارآفرینی براساس مطالعات تطبیقی، مدل پارامترهای کارآفرینی و مدل پنگ و لی معرفی شد. در ادامه مدل اکوسیستم کارآفرینی آیزنبرگ به‌عنوان یک

پیشگفتار □ ل

رهیافت جدید مطرح شد. در پایان هم دو مدل فرایندی و بومی سیاست‌های کارآفرینی برای ایران معرفی شده است؛

فصل پنجم: نهاد و کارآفرینی

در این فصل ابتدا مفهوم نهاد از دیدگاه نورث مطرح شد. در ادامه رابطه نهاد و کارآفرینی بیان شد. سپس انواع کارآفرینی شامل (۱) رسمی/غیررسمی؛ (۲) قانونی/ غیرقانونی؛ (۳) ضرورت‌گرا / فرصت‌گرا؛ (۴) مولد/غیر مولد تشریح شد. در ادامه فصل دیدگاه نهادی اسکات بیان شد. در پایان فصل هم ارکان سیاست‌های کارآفرینی مبتنی بر دیدگاه نهادی اسکات تبیین شد؛

فصل ششم: محیط کسب‌وکار و کارآفرینی

در این فصل نهاد به عنوان یکی از موضوعات محیط کسب‌وکار بحث شد و تعریف‌های محیط کسب‌وکار بیان گردید و الگوهای بهبود فضای کسب‌وکار شامل مدل رقابت‌پذیری مجمع جهانی اقتصاد، مدل سهولت کسب‌وکار بانک جهانی و گزارش محیط کسب‌وکار مرکز پژوهش‌های مجلس معرفی شدند. سپس سیاست‌های بهبود محیط کسب‌وکار سازمان ملل تشریح شد. در پایان فصل مدل بومی سیاست‌های کلان و خرد کارآفرینی معرفی گردید؛

فصل هفتم: اندازه‌گیری جهانی کارآفرینی مبتنی بر سیاست‌های کارآفرینی

در این فصل الگوهای دیده‌بان جهانی کارآفرینی (GEM)، شاخص جهانی کارآفرینی (GEI)، سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه اروپا (OECD) و مدل اکلکتیک بررسی، و اندازه‌گیری موفقیت سیاست‌های کارآفرینی تشریح شدند. همچنین رتبه ایران در دو شاخص اول هم نشان داده شد.

بخش دوم: مطالعات تطبیقی

در این بخش با توجه به مفاهیم تئوریک بخش اول تجارب کارآفرینی در ۵ کشور بررسی شد و به‌منظور ایجاد انسجام بین مطالب این بخش سعی شد تا مطالعات تطبیقی براساس مدل اکلکتیک که در فصل ۷ معرفی شد انجام شود؛

فصل هشتم: کارآفرینی در ایالات متحده آمریکا

در این فصل سیاست‌های به‌کارگرفته شده برای متناسب نمودن عرضه بالقوه کارآفرینان با تقاضای کارآفرینی بررسی شد. در ادامه نقش دولت در ارتقای کارآفرینی، مشخصه‌های کارآفرینی، تفاوت‌های منطقه‌ای در کارآفرینی ایالات متحده آمریکا، ساختار صنعتی کشور، ساختارهای انگیزشی در مراکز رشد، اکوسیستم دره سیلیکون و غیره بررسی شدند؛

م □ سیاستگذاری توسعه کارآفرینی؛ نظریه‌ها و تجارب کشورها

فصل نهم: کارآفرینی در فرانسه

در این فصل گفته شده که کارآفرینی در فرانسه به نسبت کشورهای عضو OECD کم است. البته در دو دهه اخیر دولت برنامه‌هایی را برای ارتقا کارآفرینی اجرا کرده است. در ادامه وضعیت کارآفرینی در فرانسه، مالکیت کسب‌وکار، مشخصه‌های کارآفرینی از بعد عرضه و تقاضا، قانون‌های کار، مالیات، قانون ورشکستگی، سیاست‌های مالی برای شرکت‌های کوچک و متوسط مرور شد؛

فصل دهم: کارآفرینی در آلمان

در این فصل گفته شد در آلمان مداخله دولت، نقش حائز اهمیتی در پیشرفت کارآفرینی ایفا نموده است. سیاست جدید آلمان در رابطه با کسب‌وکارهای کوچک، بر فعالیت‌های کارآفرینانه دانش‌بنیان تأکید دارد. الگوی تکامل نقش کارآفرینی در آلمان، الگویی U شکل است. در این فصل موضوعات راه‌اندازی کسب‌وکارها، میزان فعالیت‌های کارآفرینانه، مشخصه‌های طرف تقاضا و عرضه، تاریخچه مداخله دولت در اقتصاد، مقررات‌زدایی و ساده‌سازی قانون‌ها در آلمان مرور شد؛

فصل یازدهم: کارآفرینی در هلند

سیر کارآفرینی در هلند نشان می‌دهد که این کشور با توسعه U در کارآفرینی مواجه است. توسعه فعالیت کارآفرینانه در هلند به سه دوره تقسیم می‌شود. در دهه ۱۹۹۰ به بعد دولت از طریق کاهش تشریفات اداری به جای "محدودسازی" سعی در "فعال‌سازی" کارآفرینی داشت. امروزه این کشور به دنبال سیاست "جامعه کارآفرین" است. در این فصل مشخصه‌های بعد عرضه و تقاضای کارآفرینی، مداخله دولت در اقتصاد، سیاست‌های اقتصاد کلان مانند مالیات، قانون‌ها ورشکستگی، میزان ورود و خروج کسب کارها هم مرور شد.

فصل دوازدهم: کارآفرینی در چین

در این فصل بیان شد که چگونه کشور چین توانست در عرصه کارآفرینی و نوآوری رشد بسیار بالایی را به دست آورد. در ادامه رشد اقتصادی، تأثیر یادگیری فناورانه بر روند کارآفرینی، اکوسیستم کارآفرینی، مداخله دولت در توسعه کارآفرینی در این کشور بررسی شد.